

est, quod dicit Galen. primo de Differentiis morborum, quod morbus est dispositio, & hinc cum actiones læsæ & impeditæ sint, ergo ab aliquibus ægritudinibus: & cum sint actiones læsæ in omnibus membris, ægritudines etiam totidem erunt, ita vt nullum membrum sit sanum neque cerebrum neque cor, neque hepar, neq; ventriculus, imò præter hæc & viscera affecta sunt: non enim est sanus pulmo: quia habet descensum catarrhi, qui facit insignem difficultatem anhelitus: & ita omnia membra erunt affecta & læsa. Scimus enim quod vbiunque impediuntur actiones, quod in illis membris sit ægritudo. Sed ægritudo vel morbus dupliciter intelligitur, vel per essentiam in aliqua parte corporis, vel per consensum. Nonnullas affectiones per essentiam, alias per consensum crediderim hinc esse. Primò non in cerebro, quia non perpetuò habet vertiginem, sed per interualla. Vnde cerebrum compatitur & ægrotat quidem, sed per consensum. Ab alia parte audiuius quod tremor cordis non est perpetuus, & absit, quia non perduraret vita. Sed sunt nonnullæ dispositiones quæ sunt perpetuæ, quæ nunquam delinquunt ipsum, ergo in illis ægritudo per essentiam. Et cum morbus & vitium faciens huiusmodi impedimeta possit esse triplex, vel mala intemperies, vel mala compositio, vel solutio continui, de solutione continui nihil dicam, sed de mala compositio ac complexione mala. Est primò mala complexio sine dubio, & cum sit multiplex, nemi ni dubium est, quod est frigida: quia actio diminuta & ablata à frigiditate prouenit. Hinc sunt actiones ablatæ, ergo complexio frigida in membris naturalibus. Præterea est compositio mala, quia adsunt obstructions circa hypochondria, vt tetigit D. Frachanzianus.

Hactenus igitur habemus ægritudines in complexione. Sequitur morbus in compositione. aggregantur humores crudi, qui faciunt obstructions. Hinc quæ nã potuit esse causa in membris naturalibus harum dispositionum præter naturam? Galen. 4. de San. tuen. dicit, quod tria faciunt hominem cadere in ægritudinem, vel vitium membrorum contractum à natura, vel vitium rerum extrinsecarum: tertia causa est ipsum senium. Rarò enim homines possunt esse sani, qui contraxerint vitium in membris à natura, neq; illi qui vtuntur victu deprauato, & delinquunt in sex rebus nõ naturalibus: rarissimè etiam qui in senectute constituti sunt, quæ vel morbus est, vel deterior dispositio quàm morbus, vel neutralitas, vel sanitas habitudinem. Propterea cum tria ista faciunt cadere homines in ægritudines, in isto Abbate etiã tria concurrunt validissima. Primò inæqualitas membrorum contracta à natura: habuit primò caliditatem insignem circa hepar, postea excessit à temperameto per frigidum & humidum ventriculus: & quia ista duo membra ita distemperata habent, rarissimè fit quin incidant in ægritudines, ex quo enim ventriculus non appetit, non concoquit, nec est sicut oportet, constitutum hepatis: nimis adurit, & facit biliosos humores. Quomodo igitur viuit sanus iste? Primò igitur habuit inæqualitatem membrorum, ratione cuius maxime

A fuit dispositus, videlicet propter caliditatem hepatis generantis magnam copiam diuersorum humorum, & bilis, & propter frigiditatem ventriculi magnam quantitatem pituitæ, & cum isti tres humores, pituita, bilis, melancholia faciant seni omnes ægritudines, habuit intrinsecas causas omnium suarum dispositionum. Successit secunda causa, vitium sex rerum non naturalium. Primò in aere peccauit summoperè, vixit in aere insaluberrimo, deinde nõ bene usus est ratione victus in cibo & potu, omnia mala ingessit & ingerit omnia monastica cibaria (parcât patres) sunt potius monstra quàm verè cibi. Quantum ad accidentia animi, perpetuò fuit detētus variis negotiis. Primò fuit Cellarius, quod officium est plenum curarum: postea functus est officio Abbatis, quod non minus aggrauat quàm Cellarij. Quantum autem animi accidentia faciāt ad omnem discrasiam corporum augendam, ostendit Galenus tertio Artis paræ: Accidentia animi, inquit, exterminant ab ea quæ secundum naturam consistentia est. Tertiò accessit, quod longè deterius omnium est, senium vltimum scilicet, in qua ætate omnes morbi manifestantur. Quid enim senectus aliud quam morbus & via manifestissima ad mortem? Cum enim vita calida & humida sit, frigida & sicca senectus, proculdubio erit via ad mortem, quæ frigida & sicca est: & quantò senectus magis ad eam accedit, tantò frigidiores & sicciores fiunt homines, vt in vltimo senio, & omnes actiones cessare tunc incipiunt. Habemus igitur tria ista valde animaduertenda, quæ sunt insignia. Primò habet inæqualitatem membrorum, secundò vitium in sex rebus non naturalibus, tertiò habet senectutem extremam. Habemus etiam causas vnde contraxerit complexionem frigidam & siccam per se in ipso ventriculo & hepate, licet huiusmodi postea per accidens propter plurimas cruditates, & defectus ipsius nutrimenti conuertendi in sanguinem bonum aucta, vnde efficiuntur membra ista humidiora. Hinc postea apparet causa reliquorum omnium symptomatum per consensum. Nam quod in motu voluntario percipiat lassitudinem quandam, hoc contingit propter plurimos vapores frigidos ascendentes ad caput, & deinde descendentes ad partes inferiores, vnde ineptior fit ad motum. Causa vertiginis fuit quoniã multi vapores ascendentes ab inferioribus agitant & commouent spiritus. De generatione catarrhi eadem causa est. Cũ enim vapores ad cerebrum ascendant & ibi condensentur, generatur catarrhus defluens ad varias partes, occupat sæpe pulmones, vnde causatur difficultas anhelitus. Quantũ verò ad tremorẽ cordis, tremor cordis habet proportionem cũ motibus arteriarum, motus arteriarum est medius inter voluntarium & naturalem, nõ est voluntarius, quia hinc fit per musculos & à voluntate: non est naturalis, quia non est de loco ad locum, sed est alteratio iste motus localis, ergo medius inter naturalem & voluntarium. Etiam est motus contractionis vel constrictionis & dilatationis ita in pulsu sicut in corde, cũ eadẽ ratio pulsus & cordis, idẽ quod in corde contingit, idem etiam in pulsu videmus. Vbi enim incalescunt spiritus, fit motus

Lassitudo
in motu voluntario.

Vertigo

Catarrhus

Cordis tremor.